

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

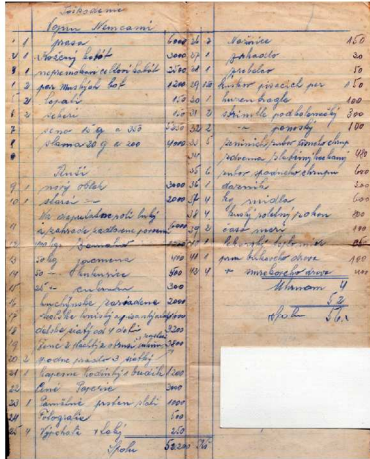
ROČNÍK XIX.

č. 11 (224)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Každá vojna prináša násilie, utrpenie a bolesť. Je povinnosťou nás všetkých nepripustiť, aby sa opakovali vojnové udalosti, ktoré sa odohrali v našej histórii a natrvalo poznamenali životy a osudy našich predkov i žijúcich súčasníkov. Aby sme sa poučili z histórie, musíme ju skúmať, poznávať a neustále pripomínať. Vojna, to neboli len boje na frontoch, odohrávala sa aj ďaleko za jej hranicami a mala rôznu podobu. Turzovka bola v čase pred vypuknutím druhej svetovej vojny strategickým územím, cez ktoré prechádzali nemecké vojská v smere do Poľska. Sídliť tu čelo nemeckej posádky, ktorá tento pohyb pripravovala, viacerí jej dôstojníci boli ubytovaní v turzovských domácnostiach, v meste malo sídlo aj ortskomando a gestapo... Pri oslobodzovacích bojoch prešli Turzovkou červenoarmejci v smere na Ostravu. Tak ako všade, ani u nás sa pohyb vojsk neobišiel bez udalostí, ktoré zostali v pamäti súčasníkov natrvalo...

ZAÚJÍMAVÉ SVEDECTVO

Na výzvu Mestského múzea Karola Točíka v Turzovke darovali viaceri Turzovčania do jeho zbierok časti rodinných archívov. Mnohých dokumentov sa pre svoju výnimočnosť stali predmetom ďalšieho skúmania a postupne pomáhajú vyplňať medzery v našom poznaní miestnych udalostí. Dnes Vás zoznámime s jedným dokumentom, ktorý síce nie je presne datovaný, ale z obsahu jasne vyplýva, kedy a za akých okolností vznikol. Jeho autor (totožnosť z pochopiteľných príčin neuvádzame) bol veľmi dôsledný a vyhotovil ho ako podklad pre uplatnenie vojnových škôd. On sám

ho nazval „**Odhad škody spôsobenej vo vojnovom čase**“. Či ich neskôr aj uplatnil a s akým výsledkom, doteraz nie je známe, ale rukopisný dokument sa zachoval v dobrom stave a má veľkú vypovedaciu hodnotu. Z vlastného určenia výšky škody pri jednotlivých predmetoch môžeme ľahko odvodiť ich dobovú cenu a hodnotu, zoznam poukazuje na vybavenie domácnosti, veľkosť hospodárstva, atď. Pozorný čitateľ si určite aj sám vyhodnotí jednotlivé položky, ak sú pre neho čímsi zaujímavé. Pre lepšiu čitateľnosť dokumentu sme vyhotovili jeho prepis do súčasnej gramatiky.

ODHAD ŠKODY spôsobenej vo vojnovom čase

Poškodenie Nemcami

- 1 prasa
- 1 kožený kabát
- 1 nepremokavý celťový kabát
- 2 páry mužských topánok
- 2 lopaty
- 2 sekery
- 15 q sena
- 20 q slamy

Rusi

- 1 nový oblek
- 1 starší oblek
- škody na deput. roli, lúke a záhrade
- povozmi
- 100 kg zemiakov
- 50 kg jačmeňa
- 50 kg kukurice
- 25 kg cukru
- kuchynské zariadenie,

- školské knižky a písanky,
- detské šaty od 4 detí,
- žene 2 plachty, 2 obrusy, 3 zástery, sukňa a 3 šatky
- 2 spodná bielizeň
- 1 kapsková hodinky a 1 budík
- cénné papiere a fotografie
- 1 zlatý pamätný prsteň
- 4 vypchaté vtáky
- 2 nožnice
- 1 zrkadlo
- 1 hrebco
- 150 ks písacích pier
- 1 hozentrágle
- 2 podkolenky
- 2 ponožky
- 5 žienich zubov horného chrupu
- s 2 zlatými háčikmi
- 6 zubov dolného chrupu
- 1 dáždňik
- 4 kg mydla

- 4 ks rolety z okien
  - 2 časomery
  - 1 lekársky teplomer
  - 1 plm bukového dreva
  - 4 plm smrekového dreva
- Jednotlivé, očíslované položky sú spočítané a dokument je vlastnoručne podpísaný, na fotografii je, samozrejme, podpísaný. Uverejňujeme ho aj preto, aby sme znova oslovili občanov Turzovky, aby, pokiaľ tak ešte neurobil, nadviazali spoluprácu s Mestským múzeom Karola Točíka. Aby prezreli a prehodnotili vlastné rodinné archívy a obohatili depozitár múzea o nové dokumenty našej histórie. S každým darovaným dokumentom sa rozširuje naše poznanie, každý je novým kameňom do pestrej mozaiky dejín Turzovky. Aj ten, o ktorom si myslíte, že nemá žiadnu cenu, rovnako ako každá stará fotografia, na ktorej už ničoho nepoznávate. Z originálov, ktoré si chcete aj naďalej v rodine uchovať, vyhotovíme kópie, aby zostali v múzeu ako trvalá hodnota.

BLAHOŽELÁME

V nedeľu 5. novembra 2017 oslávil 75. narodeniny Mgr. IVAN MAHRÍK, kňaz, honorárny dekan, farár v Korni. Narodil sa v Bánovciach nad Bebravou. Maturoval na JSS v Topoľčanoch a v štúdiu pokračoval na Rímskokatolíckej Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený v roku 1965, pôsobil ako kňaz v Nemšovej a v Čadci, od roku 1970 bol farárom v Makove, od roku 1985 v Turzovke. Popri pastoračnej činnosti veľkú pozornosť venoval výstavbe kostolov. Z jeho iniciatívy boli postavené kostoly v bývalej turzovskej farnosti – v Korni, Podvysokéj, Olešnej – Potáčkach, kaplnka na Živčákovej a kostol v Turzovke – Turkove. Zabezpečil postavenie dvoch krížových ciest na Živčákovej a to z Korne a z Turzovky, inicioval opravu bývalej cirkevnej školy v Turzovke a jeho prestavbu

na pastoračné centrum, rovnakému účelu slúži teraz aj starý drevený kostol v Korni, zabezpečil opravu orgánu v turzovskom kostole a úpravy jeho interiéru. Riadil výstavbu rozsiahleho pútnického areálu na Živčákovej a budovanie nového chrámu Panny Márie Matky Cirkvi, vysvätený 4. októbra 2015. Počas pôsobenia v Turzovke sa aktívne zapájal aj do kultúrneho a spoločenského diania v meste, bol členom správnej rady Nadácie 400 rokov Turzovky, spoluautorom prvej monografie o Turzovke, spolupracoval pri príprave osláv a programu štyristoročnice mesta. So Spolkom priateľov Turzovky a mestom Turzovka naďalej spolupracuje, najmä pri koordinácii jednotlivých podujatí a propagácii pútnického miesta Turzovka – Živčákova. Ďakujeme mu za plodnú spoluprácu a do ďalšieho života úprimne želáme veľa zdravia a všetko dobré.

S oskorením, zapríčineným mesačnou periodicitou tejto stránky, informujeme o významnom vydavateľskom počine nášho partnera, združenia TERRA KISUCENSIS. V náklade 350 ks vydalo knižné dielo historika Mgr. Drahomíra Veličku, PhD., **DEJINY OSIDLENIA KYSÚC**. Je výsledkom jeho výskumu osídlenia kysuckého regiónu od najstarších čias z ktorých pochádzajú prvé stopy po prítomnosti človeka do konca 17. storočia, keď bola sídelná štruktúra tohto územia definitívne dotvorená.

UVÁDZALI BOOK A SADILI BUK

Vo štvrtok 19.10.2017 sa vo výstavnej priestoroch KDRJ v Turzovke konalo slávnostné uvedenie tejto publikácie. Prítomní boli zástupcovia obcí a miest nášho regiónu, vedeckých, odborných kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií, kolegovia, priatelia a rodina autora a tiež sponzori, ktorí sa o vydanie publikácie zaslúžili. Slávnosť moderoval prezident Spolku priateľov Turzovky Ivan Gajdičiar st., hudobne ju sprevádzal gitarista Ondrej Veselý. Prítomný sa prihovril autor publikácie, primátor mesta Turzovka JUDr. Ľubomír Golis a prof. Richard Marsina, ktorý sa stal krstným otcom tohto nového vedeckého

diela. Účastníci slávnosti spoločne pripravili na zasadenie mladý buk tým, že ho zasypali zeminou, nazbieranou v 47 kysuckých obciach a prof. Marsina ho zalial vodou z Kysuce, načeranej na sýtoku Kysuce a Predmieranky. V týchto dňoch bol buk vysadený v mestskej časti Predmier, v najstaršej, písomne doloženej časti dnešného mesta Turzovka. Sadenie buka nesie v sebe hlbokú symboliku, lebo pôvodné, tu rastúce porasty boli bukovy – jedľové a buk sa v zakladacích a lokálnych listinách viacerých obcí vrátane Turzovky uvádza ako hraničný, či geograficky významný bod. Ak sa novovysadený buk prijme a bude sa mu na určenom stanovišti aj darí, organizátori prisľúbili označiť ho pemou tabuľkou a jeho polohu zaviesť aj do turistických máp. Čitateľa, ovládajúci cudzie jazyky vedia, že „book“ je po anglicky „kniha“ a tak sme si v úvode dovoľili malú slovnú hračku bez toho, aby sme znížovali význam tohto slávnostného aktu. Nepochybujeme o tom, že nová kniha sa stane vyhľadávaným zdrojom informácií pre odborníkov, historikov, ale aj širšej verejnosti, ktorá sa zaujíma o dejiny a dejinné udalosti, odohrávajúce sa v tomto priestore. Zaujímavosťou si knihu môžu zakúpiť v MIC Turzovka (budova kult. domu), alebo v Št. archíve, pobočka Čadca.

PRIPOMÍNAME SI

V stredu 1. novembra 2017 sme si pripomenuli nedožitú 90. narodeniny Turzovčana, vedca a lekára Dr. FRANTIŠKA PEČIENKU. Tento náš rodák, pochádzajúci z Kempy v roku 1967 emigroval do USA ako strojný inžinier. V roku 1976 ukončil štúdiá medicíny a v roku 1978 postgraduál biomedicínske vedy. V roku 1979 obhájil na newyorskej univerzite doktorát z filozofie. Od roku 1980 bol aktívnym členom THE NEW YORK ACADEMY OF SCIENCES, pracoval v Kalifornii a v Texase na výskume kardiovaskulárnych ochorení. Je autorom dvoch patentov – kardiostimulátorov. Za vedeckú činnosť dostal uznanie od prezidenta Ronaldu Reagana. Zomrel v USA v roku 2000 vo veku 73 rokov.

Na stredu 1. novembra 2017 pripadli aj nedožitú 90. narodeniny Turzovčana, lekára a mečena MUDr. MILANA KOMORÁŠA. Od roku 1964 bol primárom gynekológie na Poliklinike Sever v Košiciach. Najmä jeho zásluhou boli prijímaní študenti z Kysúc na štúdium medicíny na UPJŠ a pomáhal im aj počas štúdia. Veľkú materiálnu pomoc poskytoval aj ako dôchodca najmä mladým umelcom. Zomrel v roku 2001, pochovaný je v Košiciach.

V utorok 21. novembra 2017 uplynú 20 rokov od času, čo naše rady navždy opustil učiteľ, folklorista a choreograf PETER GANČAR. Jeho bohatou a plodnou choreografickou tvorbou sme venovali časť kapitoly „Ľudová hudba a tance Veľkej Turzovky“ v časti „Významné osobnosti ľudovej hudobnej a tanečnej kultúry“ (autor Mgr. Pavol Kužma a Mgr. Amália Kužmová) monografie TURZOVKA krížom – krážom, vydané r. 2010 (str. 273 – 277) ktorú našim čitateľom odporúčame do pozornosti. V roku 2016 bol tento náš rodák na návrh Spolku poctený udelením Ceny mesta Turzovka in memoriam.

V novembri 2017 oslavia životné jubileá členovia nášho Spolku

Ing. LUDMILA KONIAROVÁ, Turzovka

STANISLAV HORSKÝ, Turzovka

Dr. ROBERT A. CHUBON, USA

MUDr. JOZEF BAJCAR, Turzovka

MARTIN MITRO, Teplička nad Váhom

Ak. mal. ONDREJ ZIMKA, Bratislava

Jubilantom želáme všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a do ďalších rokov veľa úspechov a životnej pohody. Aj touto cestou im ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku doteraz vykonali.

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolokpriatelovturzovky.sk Korešpondenciu zasielajte na e-mail: gajdicar@tmn.sk